

AZ ÉRTÉKELÉS MEGERŐSÍTI A KOHÉZIÓS POLITIKÁT

Az értékelés felülről lefelé haladva került beépítésre a kohéziós politikába. Miután Európa vezetői döntést hoznak a politikára fordított költségvetési keretről, ez tagállami, regionális és végül projekt szintű célkitűzésekben ölt konkrét formát. A minden szinten egyértelműen megfogalmazott célkitűzések jól szemléltethetik, hogy a projektek hogyan járulnak hozzá a gazdasági, társadalmi és területi fejlesztés európai célkitűzéseinek megvalósításához. Az értékelés nemcsak a célkitűzések meghatározásához nyújt segítséget, de arról is képet ad, hogy e célkitűzések vajon teljesítésre kerültek-e.

A régiók maguk felelnek programjaik értékeléséért. Így ellenőrizhetik, hogy a tervek szerint teljesítenek-e, és elvégezhetik a szükséges változtatásokat, amennyiben ez nem így van. A 2007–2013-as időszakban a regionális és a nemzeti hatóságok jórészt szabadon dönthetnek el, hogy mit és mikor értékelnek. A fő szempont az, hogy az értékelések úgy kerüljenek kidolgozásra, hogy kielégítsék az igényeiket: nagyobb valószínűséggel használják fel ugyanis az olyan eredményeket, amelyekre valóban szükségük van.

Az alábbiakban az EU négy területének (Franciaország, Lengyelország, a németországi Észak-Rajna-Vesztfália és Ausztria) programkoordinátorai számolnak be arról, hogy az értékelés hogyan könnyíti meg számukra a kohéziós politika célkitűzéseit teljesítő, hatékony programok végrehajtását.

FRANCIAORSZÁG

A regionális fejlesztési politika Franciaországban hagyományosan központosított felépítésű. Az elmúlt 20 év során azonban a nemzeti tervezési megközelítés egyre inkább a decentralizáció és a helyi hatóságok nagyobb felelősségvállalása irányába fejlődött. 2000 óta emellett folyamatos törekvés tapasztalható az ERFA-programok és az 1980-as években alkalmazott francia decentralizációs politika keretében bevezetett állam–régió tervszerződések (Contrats de plan Etat-Région, CPER-ek) közötti jobb koordináció biztosítására.

E törekvés megvalósítása érdekében az állam–régió programokat összehangolták az ERFA-programok hétéves programozási időszakával (2000–2006). Ennek célja elsősorban az volt, hogy előmozdítsa az egységesebb intézkedéseket, és hogy növelje a hazai és európai források hatékonyságát. Az időszak alatt az értékelés a különböző új gyakorlatok (pl. félidős értékelés) bevezetésének köszönhetően kétségtelenül hozzáadott értéket jelentett az állam–régió programok számára, és az állami és a regionális közigazgatáson belül is erősebb értékelési kultúrát alakított ki. Az ERFA-programokkal összehangolt működés a jelenlegi időszakban tovább erősödött, ami többek között az

A területi tervezés és a regionális fejlesztési politikák Franciaországban nemzeti szinten a DATAR irányítása alá tartoznak, amely irányvonalak meghatározásával járul hozzá a nemzeti stratégia kidolgozásához. Felelősségi körébe tartozik az ERFA-programok és a CPER-ek értékelésének folyamata és koordinálása, javaslatokat tesz az alkalmazott módszerekre vonatkozóan, és nemzeti tematikus értékeléseket készít. Regionális szinten a monitorozás és az értékelés a prefektúrák és a regionális önkormányzatok közös feladata (Elzász kivételével, ahol e feladat ellátásával az elzászi regionális hatóságot bízták meg).

állam–régió programok előzetes (ex ante) értékelésének bevezetésében, közös regionális értékelési bizottságok létrehozásában és az ERFA és CPER programok közös értékeléseinek beindításában nyilvánult meg.

A felelőségek régiók és központi szint közötti rendkívül komplex intézményi megosztása miatt a nemzeti és a regionális programok monitorozása valóban nagy kihívást jelent. 2000 előtt a régiók saját monitorozási rendszerüket használták, amely nem mindig volt kompatibilis a központi szinten használt rendszerrel, és így lehetetlenné tette a régiók által összegyűjtött adatok összegzését. A 2000–2006-os időszak egyik fontos eredménye volt az ERFA által társfinanszírozott programok pénzügyi monitorozására kidolgozott PRESAGE rendszer bevezetése. A jelenlegi időszakban – az értékelési tevékenységekhez hasonlóan – ez a rendszer is kibővítésre került, és ma már a CPER-ek monitorozására is kiterjed. A monitorozást ugyan gyakran tekintik adminisztratív tehernek, mégis hasznos eszköznek bizonyult, melyből a projektpartnerek és a regionális hatóságok egyaránt sokat tanulhattak.

LENGYELORSZÁG

A 2004-es EU-csatlakozás előestéjén Lengyelországnak szinte a semmiből kellett megteremtenie a beruházási programok hatását értékelő rendszereket, ami persze óriási feladatot jelentett. Más új tagállamokhoz hasonlóan először az intézményi struktúrákat és kapacitást kellett biztosítani ahhoz, hogy egyáltalán kezdetét vehesse az értékelés bármilyen formája. Ez a feladat pedig első látásra monumentálisnak tűnt. Időközben azonban a Nemzeti Értékelési Egység egyre nagyobb sikernek örvend, és az eredetileg kötelességként indult programellenőrzés mára a közigazgatáson belüli modern irányítás kiváló példája.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

<http://www.datar.gouv.fr/>

Az ide vezető első lépésekre 2004-ben került sor, mikor az ország intenzív erőfeszítéseket tett a szükséges nagyszabású intézmények létrehozására, és a tisztviselők értékelési technikákkal kapcsolatos képzése érdekében. Mindez 2006-ra megfelelő szintet ért el ahhoz, hogy biztosítható legyen a 2007–2013-as programok ex ante értékelése, illetve hogy átfogóbb kérdések is szóba kerülhessenek arról, hogy hogyan kell a hatásokat értékelni, hogy ez kinek a feladata kell hogy legyen, és hogy melyek a legjobb módszerek a megállapítások terjesztésére. Az értékelésről mára a folyamatos, integrált tanulmányok és adatgyűjtés képe alakult ki, melynek célja, hogy feltárja az egyes projektek valós gazdasági hatását, és a regionális fejlesztési programok szélesebb körű, horizontális célkitűzéseit.

A rövid idő alatt óriási eredményt elért lengyel értékelők nagy lelkesedéssel igyekeznek másokkal is megosztani tudásukat, és fenntartani a haladás jelenlegi lendületét. A folyamat részesei fontos feladatuknak tartják, hogy másokkal is megismertessék munkájuk eredményét, és azt konferenciákon, az Interneten, és a nagyközönség számára is elérhető jelentéseken és adatbázisokon keresztül minél szélesebb körökben terjesszék.

Munkájuknak továbbra is alapvető részét alkotja az értékelési eljárásokkal kapcsolatos képzés, és a módszerek tökéletesítése. Az EU-finanszírozás új képzési lehetőségei, és az e téren folyó kutatás támogatását szolgáló források biztosítása útján tette lehetővé az értékelési folyamat folytonos fejlődését. Mindezt külső szakértők hozzájárulása, és a fokozódó nemzetközi együttműködésből származó előnyök egészítették ki. A források és az ambíció e kivételesen hatékony kombinációjának köszönhetően a lengyelországi értékelés egyre irigylésre méltóbb hírnévre tesz szert.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

Poland - <http://www.mg.gov.pl/English>

A megújuló energiaforrások finanszírozása Réunion szigetén

” Az eredetileg kötelességként indult programellenőrzés mára a közigazgatáson belüli modern irányítás kiváló példája ”

ÉSZAK-RAJNA VESZTFÁLIA, NÉMETORSZÁG

Németország a programok monitorozása terén gazdag múltra tekint vissza, ami szilárd alapot biztosít a jelenleg vizsgált egyre szélesebb körű mutatók nyomon követéséhez. Észak-Rajna Vesztfália programértékelői pénzügyi és foglalkoztatási adatokon keresztül igyekezzenek átfogó képet alkotni a regionális fejlesztés hatásairól. Ez betekintést nyújt abba, hogy a különböző projektek hogyan járulnak hozzá a munkahelyteremtéshez, az innovációhoz, az új cégek létrehozásához és a szakképzési lehetőségekhez.

Ezen túlra tekintve az értékelés a horizontális célkitűzések vizsgálata során a környezetre és az esélyegyenlőségre gyakorolt pozitív hatást is méri. Martin Henniecke, az Észak-Rajna Vesztfália Gazdasági és Energiaügyi Minisztériumánál működő irányító hatóság vezetője meggyőződéssel vallja, hogy „az átláthatóság, az eredményesség és a hatékonyság alapja a folyamatos monitorozás és értékelés”.

Minden projektjavaslatnak részletesen fel kell vázolnia, hogy melyek azok a várható gazdasági, társadalmi és környezeti előnyök, melyek indokolták teszik a finanszírozást. Az ily módon összegyűlt nagy mennyiségű információ idővel mindenképpen meghozza gyümölcsét, és minél részletesebb az előirányzott előnyök leírása, annál jobban felhasználható a folyamatban lévő értékeléshez, és specifikus mérföldkövek meghatározásához.

Néhány komplex program esetében – különös tekintettel az új finanszírozási eszközöket alkalmazó programokra – a projekt befejeződését követően mélyértékelés elvégzésére kerül sor. Ilyen esetben az értékelők nemcsak a projektek eredményeinek mennyiségi adatait vizsgálják, de az innováció és a társadalomra gyakorolt pozitív hatás szintjének minőségi értékelését is elvégzik. Bizonyos területeken a projektek néha külső teamek közreműködésével biztosítanak még nagyobb szakértelmet, ami jelentősen megnöveli a mérhető előrehaladást az olyan tágabb tematikus célkitűzések terén, mint például a környezetvédelmi stratégia.

E különböző szálak egymással összefonódva megbízható és hatékony értékelési folyamatot alkotnak, amely kiválóan szemlélteti a különböző intézkedések költség/haszon arányát, és jó alapot biztosít a jövőbeli projektek irányításának továbbfinomításához.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

Észak-Rajna Vesztfália

<http://www.economy.nrw.de/grundsatz/nrwineu/index.php>

AUSZTRIA

Ausztriában elsősorban az uniós strukturális alapok nyitabb és logikusabb megközelítést ösztönző új rendelete jelentette a hajtóerőt az értékelés előmozdításához.

A folyamatközpontú értékelési rendszerek előfeltételének számító rendszerszerű értékelés a levont tapasztalatok megosztásának biztosítása érdekében folyamatos ismeretátadást és hálózatépítést tesz szükségessé.

A 2000–2006-os időszakban új eszköz létrehozása járult hozzá az értékeléssel kapcsolatos kommunikáció és koordináció javításához. A KAP-EVA névre keresztelt koordinációs és munka-platform időben készült el ahhoz, hogy elősegítse a kötelező félidős értékelések elvégzését.

A 2003-as félidős értékelés részeként került sor a felső-ausztriai Profactor nevű kutató vállalat értékelésére az EU-társfinanszírozással megvalósuló projektjei regionális hatásait illetően. A folyamat részletesen megvizsgálta, hogy a projekt milyen hatást gyakorolt a helyi és regionális kkv-k innovációs potenciáljára, az innováció-központú infrastruktúrára és a technológia átadásának javítására. Volt még ugyan néhány további tökéletesítést igénylő terület (pl. a kevésbé innovatív vállalkozások ösztönzése arra, hogy próbáljanak hozzáférni a K&F tapasztalatokhoz), a Profactor értékelése mégis az EU-társfinanszírozással megvalósuló projektek pozitív hatását állapította meg.

Az értékelési megközelítés a 2007–2013-as időszakban a „STRAT. ATplus” nevű integrált stratégiai monitorozási folyamat létrehozásának köszönhetően fejlődött tovább. Egy mennyiségi felmérést végző kísérleti tanulmány (megfigyelési időszak: 1995–2007) alapján az alábbi következtetések vonhatók le: az (1995–2007-es időszakban) támogatott régiók foglalkoztatás és munkaerőpiac tekintetében jobban fejlődnek és nagyobb előrehaladást értek el, mint a nem támogatott régiók. A decentralizált aktiváló struktúrák és a regionális közvetítő csatornák létrehozása nagyban javította a régiók fejlődési körülményeit.

A stratégiai monitorozási folyamat minden tekintetben támogatja a partnerség elvét, és a különböző forrásokat átfogó perspektívából világítja meg a regionális stratégiai fejlesztést.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

Austria

www.oerok.gv.at

„Németország a programok monitorozása terén gazdag múltra tekint vissza, ami szilárd alapot biztosít a jelenleg vizsgált egyre szélesebb körű mutatók nyomon követéséhez”

A Profactor projekt kiválóan szemléltette az EU-finanszírozás előnyeit